

Особливості експертизи шкільних підручників із зарубіжної літератури

Матеріали до програми підготовки експертів

Київ, 2016 рік

Підготувала:

Снегір'ова В. В., к. пед. н., старший науковий співробітник

*відділ навчання мов національних меншин та зарубіжної літератури
Інституту педагогіки НАПН України*

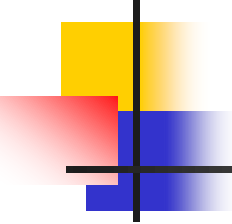
Вступ

Сучасний підручник з літератури повинен репрезентувати певну освітню концепцію (насамперед, реалізовувати дидактичні підходи, задекларовані в чинній програмі) та вирізнятися системним підходом до вивчення предмета, тобто органічно поєднувати цілі, зміст і структуру навчального матеріалу, методи і засоби навчання, навчальну діяльність школяра.

Завдання експертів

визначити **відповідність** **навчального матеріалу підручників** концептуальним засадам **компетентнісного та особистісно орієнтованого підходів** до вивчення літератури в школі, його **спрямованість на формування ключових і предметних компетенцій** учнів.

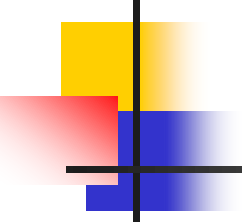
Визначальною особливістю підручника із зарубіжної літератури є реалізація у ньому розвитку літературної компетентності учня, яка передбачає:

- усвідомлення специфіки літератури як мистецтва слова;
- знання літературних творів, обов'язкових для вивчення, ключових етапів і явищ літературного процесу, основних світоглядних позицій видатних зарубіжних письменників, усвідомлення їхнього внеску в скарбницю світової літератури і культури;
- розвиток читацьких компетенцій: здатності до творчого читання, засвоєння художнього твору на особистісному рівні, вміння вступати в діалог «автор – читач», використовувати основні літературознавчі поняття;
- – здатність орієнтуватися у світі художньої літератури і культури (класичної і сучасної) тощо.

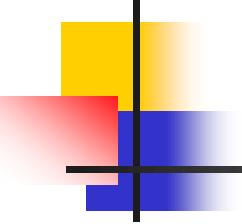
Найважливіші дидактичні вимоги до підручника із зарубіжної літератури для основної школи

- форма – підручник-хрестоматія, у якому викладаються основи наукових знань із зарубіжної літератури відповідно до цілей навчання, програми, вимог дидактики й методики та залучаються художні тексти як основа літератури – видатні твори зарубіжних письменників;
- наявність провідного компонента – літературно-художньої освіти;
- цілісність методичної системи;
- реалізація розвивальних і виховних можливостей предмета

Основний навчальний текст у підручниках із зарубіжної літератури репрезентовано статтями:

- вступними до розділів
- біографічними
- з теорії літератури
- статтями, які вчать працювати самостійно над текстом художнього твору

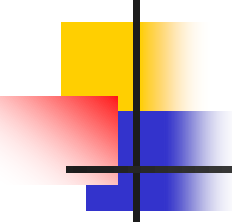

Концепція компетентнісно орієнтованого підручника із зарубіжної літератури задає відповідний зміст і структуру його навчальних статей. У них відображаються такі процедури навчання:

- презентація необхідної інформації;
- психологічна установка на самостійний пошук, дослідження проблеми;
- організація навчальних ситуацій;
- постановка завдань;
- узагальнення та систематизація знань;
- закріплення і контроль;
- рефлексивне усвідомлення навчальної діяльності та її результатів

Три фази процесу художнього сприйняття твору мистецтва та їх презентація у підручниках з літератури

- *передкомунікативна*, або мотиваційна: **формування художньо-психологічної установки**, підготовка до сприйняття - вступні статті до розділів, випереджувальні завдання;
- *комунікативна*, або фаза безпосереднього **діалогу з художнім твором**: синтез особистісних спостережень і переживань у цілісну модель художньої дійсності - запитання і завдання до художнього тексту;
- *посткомунікативна фаза*: **узагальнення результатів аналізу** - завдання для самостійної роботи, на закріплення й узагальнення здобутих знань, підбиття підсумків вивчення того чи іншого твору.

Дидактичні вимоги до навчального тексту

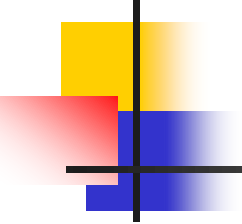
- Відповідність навчальній програмі
- Науковість, що передбачає достовірність і точність наведених фактів
- Доступність як відповідність форми викладу, мови, стилю можливостям сприйняття та засвоєння інформації учнями певного віку
- Мотиваційний компонент – зацікавлення матеріалом
- Системність викладу
- Повнота і глибина розгляду матеріалу (визначається повнотою відображення навчальної програми)
- Супровід тексту запитаннями та завданнями

Способи викладу навчального матеріалу у підручниках з літератури

- інформативний
- пояснювальний
- дослідницький
- проблемний

Типи викладу навчального матеріалу у підручниках з літератури :

- монологічний
- діалогічний

Способи аргументації в навчальному тексті

- теоретична аргументація (дедукція)
- емпірична (індукція, аналогія)
- риторична аргументація